

Notatki

gniazdowania rybitwy białowąsej w regionie miały miejsce na Równinie Pyrzycko – Stargardzkiej.

Rybitwa białowasa jest gatunkiem, który w ostatnich 20 latach skolonizował znaczny obszar kraju. W latach 1980. gniazdowały w Polsce pojedyncze pary, natomiast w latach 1990. notowano sukcesywny wzrost liczebności i w roku 2001 stan populacji wynosił już ok. 800 par (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). O dalszej ekspansji świadczy to, iż w roku 2007 w całym kraju w 29 koloniach gniazdowała rekordowa liczba 1300–1400 par (Komisja Faunistyczna 2008).

***

The third breeding record of the Whiskered Tern *Chlidonias hybrida* in Western Pomerania. In June 2008, 12 breeding pairs of Whiskered Tern in backwater lakes in Kicko, near Stargard Szczeciński, were tracked (photo 5). It is the third breeding record for this species in Western Pomerania. Previously, its breeding records were confirmed in Dzwonowo Ponds in 2002 as well as Będgoszcz Ponds in 2003.

Literatura

Kajzer Z., Guentzel S., Jasiński M., Sołowiej M. 2005. Rzadkie ptaki obserwowane w latach 1999–2003 na Pomorzu Zachodnim. Not. Orn. 46: 89–104.

Komisja Faunistyczna 2008. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2007. Not. Orn. 49: 81–115.

Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”. Wrocław.

Marcin Sowa, Wieniawskiego 29c/4, 73-110 Stargard Szczeciński, mar.sowa@gmail.com

Pierwsze stwierdzenie siewki złotawej *Pluvialis fulva* na Pomorzu Zachodnim

ZBIGNIEW KAJZER

W dniu 27 października 2008 na polach koło Koniewa pod Wolinem obserwowałem stado kilkuset siewek złotych *Pluvialis apricaria*. Przeglądając w locie spłoszone stado zauważyłem siewkę wykazującą cechy dwóch rzadko spotykanych w Europie gatunków: wschodnioazjatyckiej siewki złotawej *P. fulva* oraz północnoamerykańskiej siewki szarej *P. dominica*. Podczas dalszych obserwacji siewkę odnalazłem w żerującym na polu stadzie siewek złotych i mimo nie najlepszych warunków atmosferycznych oraz dużej odległości udało mi się wykonać dokumentację fotograficzną. Zauważone w terenie oraz widoczne na fotografiach cechy diagnostyczne pozwoliły na oznaczenie obserwowanej siewki jako siewkę złotawą w szacie juwenalnej (fot. 6). W kolejnym dniu – 28 października 2008, ptaka obserwowałem w tym samym miejscu wspólnie z Michałem Jasińskim.

Obserwowana siewka złotawa była nieco mniejsza i smuklejsza od siewek złotych. Różnice te były dobrze widoczne zarówno w spoczynku jak i w locie. Podczas obserwacji w locie ptak wyróżniał się smuklejszymi skrzydłami i jednolicie szarymi pokrywami podskrzydłowymi i podbarkówkami. Ubarwienie płaszcza z żółtawym odcieniem, nieco ciemniejsze niż u siewki złotej, a sam wzór na płaszczu bardziej wyrazisty. Pierś i brzuch jednolicie lekko ochrowe, bez wyraźnego kontrastu między białym brzuchem, a żółtawą piersią jak u siewek złotych. Koniec skrajnej lotki I rzędu nieznacznie wystający za ogon, natomiast lotki III rzędu długie, niemal w całości przykrywające skrajne lotki I rzędu. Brew brudno-biaława, najwyraźniejsza nad okiem, a następnie stopniowo rozmywająca się. Wierzch głowy lekko brązowy, na pokrywach usznych przyciemnienie tworzące niezbyt wyrazistą plamę. Nogi w bezpośrednim porównaniu z nogami siewek złotych były dłuższe i cieńsze.

Obserwacja została zaakceptowana przez Komisję Faunistyczną jako czwarte stwierdzenie siewki złotawej w Polsce. Wcześniej gatunek ten zaobserwowano w sierpniu 2000 w Okołowicach pod Koniecpolem (woj. śląskie) oraz dwukrotnie w roku 2003: w październiku koło Sarnowa (woj. łódzkie) i w listopadzie pod Trzebuszem w Wielkopolsce (Kaczorowski 2001, Komisja Faunistyczna 2004, Ratajczak 2004). Ponadto 5-krotnie odnotowano w kraju osobniki, w przypadku których zauważone cechy nie pozwalały na rozstrzygnięcie alternatywy *Pluvialis fulva*/*Pluvialis dominica* (Tomiałojć & Stawarczyk 2003).

Areał lęgowy siewki złotawej obejmuje syberyjską tundrę na wschód od Półwyspu Jamał do Półwyspu Czukockiego, a także zachodnią część Alaski (Cramp 1998). Główne zimowiska zlokalizowane są na subkontynencie indyjskim, w południowych Chinach i Japonii, w południowo-wschodniej części Azji i wyspach pacyficznych aż po Nową Zelandię. Nielicznie zimuje również w Kenii i nad Zatoką Perską oraz w południowej Kalifornii (Cramp 1998, Rogers & Rarities Committee 2005). Siewka złotawa jest regularnie stwierdzana w Europie Zachodniej i Skandynawii, gdzie dominują letnie stwierdzenia ptaków w szatach godowych oraz jesienne obserwacje ptaków w szatach juwenalnych (Svensson et al. 1999). Najczęściej obserwowano ją w Finlandii – 78 stwierdzeń do roku 2004, w Szwecji – 60 razy do roku 2007, na Wyspach Brytyjskich – 58 stwierdzeń do roku 2004 oraz w Holandii – 33 stwierdzenia do roku 2006 (Luoto et al. 2004, Rogers & Rarities Committee 2005, van der Vliet et al. 2007, www.sofnet.org). Ponadto obserwowano ją m.in. we Francji, Belgii, Niemczech, Szwajcarii, Danii, Norwegii, Włoszech, Grecji, Turcji i na Malcie (Cramp 1998, Preiswerk 2004).

***

The first record of the Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva* in Western Pomerania. On 27–28 October 2008, the young Pacific Golden Plover in the fields of the Koniewo suburbs, near Wolin was observed (photo 6). It is the first record for this species in Western Pomerania. Accepted by the Avifaunistic Commission.

Literatura

- Cramp S. (eds). 1998. The Complete Birds of the Western Palearctic. CD-ROM Version 1.0, Oxford University Press.
- Kaczorowski G. 2001. Pierwsze stwierdzenie siewki złotawej *Pluvialis fulva* w Polsce. Not. Orn. 42: 143–144.
- Komisja Faunistyczna. 2004. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2003. Not. Orn. 45: 169–194.
- Luoto H., Aalto T., Lindholm A., Normaja J., Rauste V. 2004. Rare birds in Finland in 2004. Linnut-vuosikirja 2004: 73–86.
- Preiswerk G. 2004. Seltene Vogelarten und ungewöhnliche Vogelbeobachtungen in der Schweiz im Jahre 2003. Der Ornithologische Beobachter 101: 261–280.
- Rogers M.J and the Rarities Committee. 2005. Report on rare birds in Great Britain in 2004. Brit. Birds 98: 628–694.
- Ratajczak J. 2004. Pierwsze stwierdzenie siewki złotawej *Pluvialis fulva* w Wielkopolsce. Not. Orn. 45: 55–56.
- Svensson L., Grant P.J., Mullarney K., Zetterström D. 1999. Collins Bird Guide. HarperCollins, London.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław.
- Van der Vliet R.E., van der Laan J., Berlijn M & CDNA. 2007. Rare birds in the Netherlands in 2006. Dutch Birding 29: 347–374.

Zbigniew Kajzer, Wiosny Ludów 3/35, 71-471 Szczecin, atricilla@interia.pl

Pierwsze stwierdzenie mewy delawarskiej *Larus delawarensis* na Pomorzu Zachodnim

ZBIGNIEW KAJZER

21 grudnia 2005 roku podczas obserwacji i obrączkowania mew na składowisku odpadów komunalnych w Szczecinie-Kluczu stwierdziłem dorosłą mewę delawarską *Larus delawarensis* (fot. 7). Osobnik ten przebywał w zgrupowaniu mew pospolitych *L. canus*, żerującym na obrzeżu stada dużych mew, głównie srebrzystych *L. argentatus*. Mewa ta nie była zbyt płochliwa i dystans od ptaka podczas obserwacji nie przekraczał zwykle 10 metrów. Ptaka obserwowano również w kolejnym dniu, a 23.12.2005 mewa została schwytana i oznakowana: stalową obrączką na lewej nodze oraz plastikową, czerwoną obrączką z indywidualnym alfa-numerycznym kodem na nodze prawej. Wykonano również szczegółowe pomiary biometryczne (tab. 1) oraz bogatą dokumentację fotograficzną.

Obserwowana mewa w bezpośrednim porównaniu z mewą pospolitą wyróżniała się przede wszystkim nieco większymi rozmiarami, masywną sylwetką z uwydatnioną piersią, mocnym, większym dziobem z szeroką czarną przepaską, jaśniejszym odcieniem płaszcza, tęcza w kolorze ciemnej herbaty oraz małym, białym lusterkiem na 10. lotce I rzędu.

Obserwacja została zaakceptowana przez Komisję Faunistyczną jako szóste stwierdzenie mewy delawarskiej w Polsce. Wcześniej gatunek ten zaobserwowano w kwietniu 1984 w Sopocie, lutym 1985 w Gdyni, styczniu 1987 w Helu, grudniu 1988 ponownie w Sopocie oraz w styczniu 1998 w Krakowie. Obserwacje z nad Zatoki Gdańskiej dotyczyły ptaków w 1. szacie zimowej, natomiast stwierdzenie z Krakowa osobnika w 2. szacie zimowej (Skakuj 1988, Meissner & Skakuj 1995, Faber 1998). Opisana powyżej obserwacja ze Szczecina jest pierwszym stwierdzeniem mewy delawarskiej na Pomorzu Zachodnim.

Spośród nearktycznych gatunków mew zalatujących do Europy, mewa delawarska spotykana jest najczęściej (Olsen & Larsson 2003). Gatunek ten obserwowany jest w Europie przede wszystkim na zachodnich wybrzeżach kontynentu. W Wielkiej Brytanii w latach 1958–1997 średnio notowano 29 stwierdzeń rocznie, a w rekordowym roku 1992 stwierdzono ją 103 razy. Regularnie zimuje również we Francji i na Półwyspie Iberyjskim (do kilkunastu stwierdzeń na zimę). Poza tym mewy delawarskie stwierdzano liczniej na Islandii i w Norwegii. W innych częściach kontynentu europejskiego mewa delawarska jest o wiele rzadsza i w większości krajów odnotowano po kilka stwierdzeń (Olsen & Larsson 2003).

Tabela 1. Pomiary biometryczne mewy delawarskiej schwytej w grudniu 2005 w Szczecinie

Pomiar	[mm]
długość skrzydła	386
długość dzioba	42,1
wysokość dzioba w punkcie gonys	13,0
głowa z dziobem (DCG)	99,8
skok	58,0
stopa ze skokiem	11,7
długość lusterka na P10 przy stosinie	24,6
długość lusterka na P10 na zewnętrznej chorągiewce	27,1
długość lusterka na P10 na wewnętrznej chorągiewce	27,2
minimalna szerokość przepaski na dziobie	9,3
maksymalna szerokość przepaski na dziobie	13,6

***

The first record of the Ring-Billed Gull *Larus delawarensis* in Western Pomerania. On 21–23 December 2005, the adult Ring-billed Gull in the municipal waste dump in Szczecin-Klucz was observed and ringed (photo 7). It is the first record for this species in Western Pomerania. Accepted by the Avifaunistic Commission.

Literatura

- Faber M. 1998. Mewa delawarska *Larus delawarensis* na Wiśle w Krakowie. Not. Orn. 39: 180–181.
- Meissner W., Skakuj M. 1995. Kolejne stwierdzenia mewy delawarskiej (*Larus delawarensis*) w Polsce i problemy z jej rozpoznawaniem w pierwszej szacie zimowej. Not. Orn. 36: 151–162.

Notatki

Olsen K.M., Larsson H. 2003. Gulls of Europe, Asia and North America. Christopher Helm, London.

Skakuj M. 1988. Mewa delawarska (*Larus delawarensis*) nowy gatunek w awifaunie Polski. Not. Orn. 29: 193–200.

Zbigniew Kajzer, Wiosny Ludów 3/35, 71-471 Szczecin, atricilla@interia.pl

Pierwsze stwierdzenie rybitwy krótkodziobej *Gelochelidon nilotica* na Pomorzu Zachodnim

PAWEŁ CZECHOWSKI

Dnia 10.08.2004 prowadząc obserwacje ptaków na plaży miejskiej w Świnoujściu obserwowałem dorosłego osobnika rybitwy krótkodziobej *Gelochelidon nilotica*. Ptaka zauważyłem z dalszej odległości lecącego nad wydymami w towarzystwie kilku rybitw rzecznych *Sterna hirundo*. Grupka rybitw przelatywała w kierunku wschodnim. Ptaka obserwowałem około 1,5 minuty z najmniejszej odległości 30 m przy użyciu lornetki 10x50. Obserwacji dokonano około godziny 13:00 w bardzo dobrych warunkach oświetleniowych.

Obserwowana rybitwa była wyraźnie większa w porównaniu do obserwowanych bezpośrednio rybitw rzecznych. Wyróżniała się także bardziej krępa, masywna sylwetką. Skrzydła dłuższe, stosunkowo szerokie. Ogon krótki i rozwidlony. Na wierzchu głowy czarna czapeczka, biegnąca od dzioba i zachodząca daleko na kark. Boki głowy poniżej linii oka, gardło i boki szyi czysto białe. Plecy i lotki 1. i 2. rzędu oraz ich pokrywy jednolicie popielate. Popielaty również kuper i ogon. Spód skrzydeł, pierś, brzuch i podogonie białe. Na zewnętrznych łatkach 1. rzędu ciemna pręga, widoczna zarówno z wierzchu jak i od spodu. Dziób krótki, gruby, cały czarny. Nogi koloru czarnego. Lot w porównaniu do rybitw rzecznych spokojniejszy, z wolniejszymi uderzeniami skrzydeł. Obserwacja uzyskała akceptację Komisji Faunistycznej.

Rybitwa krótkodzioba jest gatunkiem kosmopolitycznym, występuje na wszystkich kontynentach (Cramp 1985). W Europie lęgowe populacje znajdują się zarówno w północnej jak i południowej części kontynentu. Nieliczna populacja północnoeuropejska związana jest z wybrzeżem Morza Północnego na terenie Niemiec i Danii. Wyraźnie liczniej zasiedla Europę południową i wschodnią. Całkowita liczebność europejska (łącznie z Turcją) szacowana jest na 12–22 tys. par. Najliczniejsze populacje występują na Ukrainie, w Rosji, Turcji i Hiszpanii. W większości krajów populacje są stabilne, chociaż w niektórych krajach (np. Ukraina i Turcja) występuje tendencja spadkowa (BirdLife International 2004). Poza areałem lęgowym rybitwa krótkodzioba pojawia się bardzo rzadko (Glutz & Bauer 1982).

W Polsce do końca 2006 roku zanotowano 18 stwierdzeń rybitwy krótkodziobej, dotyczące 23 osobników (Tomiałojć & Stawarczyk 2003, Komisja Faunistyczna 2004, 2005). Rozkład stwierdzeń na poszczególne miesiące, przedstawia się następująco: maj – 6, czerwiec – 3, lipiec – 5, sierpień – 3 i wrzesień